

Vergaderjaar 2022–2023

32 013

Toekomst financiële sector

Nr. 285

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 6 juli 2023

Nederland staat bekend als een land waarin het gemakkelijk en efficiënt is voor consumenten om financiële diensten digitaal af te nemen en te gebruiken. Zonder dat we er bij stilstaan hebben technologische innovaties hun weg gevonden naar ons dagelijks leven. Denk bijvoorbeeld aan geldoverboeking die direct op de rekening van de ontvanger staan of het gemak van het kunnen betalen van een kopje koffie met je mobiele telefoon. Ook bedrijven benutten de voordelen van technologische innovaties. Dankzij deze innovaties vinden bijvoorbeeld *start-ups* en kleine ondernemingen makkelijker hun weg naar kapitaal voor investeringen zonder afhankelijk te zijn van traditionele financieringskanalen.

Een hoge mate van digitalisering en innovatie draagt bij aan een diverse en concurrerende financiële sector en in het verlengde daarvan aan meer keuzevrijheid voor consumenten en een goed functionerende, competitieve en toekomstbestendige financiële sector. Nederlandse FinTechs hebben een belangrijke rol gespeeld in vooruitstrevende oplossingen in de financiële sector en daarmee internationaal erkenning gekregen. Daarmee zijn wij als Nederland op internationaal niveau een belangrijke speler geworden in de FinTech-sector, en heeft het ook bijgedragen aan de efficiënte, robuuste en innovatieve financiële sector die wij in Nederland hebben. Het is om die reden dat een financiële sector die innovatief en toekomstgericht is één van de vier ambities is in mijn beleidsagenda voor de financiële sector.¹ Mijn streven is om Nederland aantrekkelijk te behouden voor FinTechs en de positie van Nederland als innovatieland verder te versterken.

In 2020 heeft mijn ambtsvoorganger het FinTech-actieplan opgesteld. Het actieplan beschrijft aan de hand van drie pijlers verschillende acties om innovatie in de financiële sector verder te bevorderen. Zoals aange-

¹ Kamerstuk 32 013, nr. 258

kondigd in de voortgangsbrief FinTech-actieplan van 13 oktober 2021² heb ik een nieuw onderzoek uit laten voeren om de positie van Nederland als FinTech-land te blijven monitoren. Dit onderzoek is in opdracht van het Ministerie van Financiën door EY uitgevoerd. Naar aanleiding van dit onderzoek heb ik vervolgstappen opgesteld om de FinTech-sector ook in de toekomst ruimte te bieden voor verdere groei. Als bijlage bij deze brief bied ik uw Kamer het nieuwe onderzoek naar de FinTech-sector in Nederland aan. In deze brief ga ik in op de aanleiding en context van het FinTech-onderzoek, bespreek ik de belangrijkste bevindingen en geef ik mijn appreciatie van het rapport met daarbij de vervolgstappen die ik wil nemen.

Aanleiding en context

In 2019 heeft het Ministerie van Financiën een onderzoek uit laten voeren naar de FinTech-sector in Nederland. Uit het onderzoek bleek dat Nederland een sterke uitgangspositie heeft voor de ontwikkeling van FinTech. Zo kwam uit het FinTech-onderzoek uit 2019 naar voren dat er sprake was van een gezonde groei in het aantal FinTech-ondernemingen in Nederland en het relatief hoge aantal FinTech-ondernemingen dat hier gevestigd is ten opzichte van landen om ons heen. De unieke kenmerken van Nederland, zoals onze hoogwaardige digitale infrastructuur, aantrekkelijke cultuur, goede beheersing van de Engelse taal, de centrale ligging in de EU en de betrouwbare reputatie van de financieel toezichthouders waren factoren die bijdroegen aan een gunstig vestigingsklimaat van Nederland voor innovatieve financiële diensten. Dit eerste onderzoek gaf een aantal richtingen voor initiatieven om de FinTech-sector beter te ondersteunen en om deze reden heeft mijn ambtsvoorganger het FinTech-actieplan opgesteld³. Zoals ook beschreven in de voortgangsbrief FinTech-actieplan van 13 oktober 2021, is op een groot deel van de aangekondigde acties voortgang geboekt en is een groot aantal acties afgerond. De FinTech-sector wordt gekenmerkt als een dynamische sector en heeft daarom mijn voortdurende aandacht. Gezien het belang dat we aan innovatie hechten heb ik een nieuw onderzoek uit laten voeren naar deze sector.

Het hernieuwde onderzoek naar de FinTech-sector stelt ons in staat om de positie van Nederland als FinTech-land te monitoren. Drie onderzoeksvragen stonden centraal in dit onderzoek:

1. Wat is de aard en omvang van de FinTech sector in Nederland?
2. Welke factoren, waaronder factoren op het gebied van financiële regelgeving, achten FinTech bevorderlijk, of juist belemmerend bij toetreding en/of ontwikkeling van innovatieve producten en diensten in Nederland?
3. Hoe presteert Nederland op het gebied van FinTech ten opzichte van andere landen?

De onderzoekers hebben enquêtes uitgezet onder Nederlandse FinTech-ondernemingen, interviews en focusgroepen gehouden met Fintechs, toezichthouders, brancheorganisaties, beleidsmakers en bureauonderzoek uitgevoerd. Daarnaast is een inspiratiesessie gehouden met betrokkenen bij het FinTech-beleid in het Verenigd Koninkrijk.

Bevindingen FinTech onderzoek 2023

Uit het FinTech onderzoek blijkt dat Nederland nog steeds een sterke uitgangspositie heeft voor de ontwikkeling van FinTech. Waar de sector in

² Kamerstuk 32 013, nr. 250

³ Kamerstuk 32 013, nr. 242.

2019 nog uit ongeveer 645 partijen bestond, is het aantal geïdentificeerde FinTechs in 2023 gegroeid naar 861. De digitale infrastructuur en ligging van Nederland, de internationale cultuur en beheersing van de Engelse taal en de betrouwbare reputatie van de toezichthouders in Nederland worden ook in 2023 als belangrijke factoren genoemd voor een gunstig vestigingsklimaat voor FinTechs. Een andere belangrijke bevinding is dat FinTechs de COVID-19-pandemie goed hebben doorstaan en dat dit als katalysator voor innovatie diende. De kwaliteit van de Nederlandse digitale infrastructuur heeft daaraan bijgedragen. Ondanks de krappe arbeidsmarkt en macro-economische en geopolitieke uitdagingen, zoals de stijgende rente en de oorlog in Oekraïne, geeft 60% van de FinTechs aan te groeien in omzet in 2022 en 41% in winst. Ook vergeleken met andere landen in Europa (Frankrijk, Litouwen, Duitsland, Zweden, het Verenigd Koninkrijk en Italië) en in de wereld (Singapore en Australië) biedt Nederland een vruchtbare voedingsbodem voor de groei en vestiging van FinTechs. Uit het rapport komt ook een aantal uitdagingen naar voren die FinTechs ervaren. Het aantrekken en behouden van gekwalificeerd personeel wordt genoemd als een van de grootste uitdagingen. Daarnaast zijn de bovengenoemde geopolitieke ontwikkelingen en het algemeen economisch klimaat uitdagingen waarmee FinTechs te kampen hebben. Wel zijn er, buiten dit onderzoek, recente signalen vanuit FinTech-partijen dat bedrijfsonderdelen waarvoor het lastiger is om personeel aan te trekken soms naar het buitenland worden verplaatst.

Appreciatie en vervolgstappen

Het onderzoek heeft belangrijke inzichten gebracht in de FinTech-sector in Nederland. Ik vind het positief dat Nederland nog altijd een uitermate geschikt land is voor de ontwikkeling van FinTech. Innovatie in de financiële sector is essentieel voor een dynamische en toekomstgerichte financiële sector en daar dragen FinTech-partijen aan bij. Ik vind het belangrijk om de gunstige positie van Nederland te behouden. In het eindrapport doet EY verschillende aanbevelingen voor de verdere ontwikkeling van de FinTech-sector. Aanbevelingen over de verdere ontwikkeling van de FinTech-sector en het wegnemen van barrières zijn niet alleen gericht aan de overheid. De onderzoekers doen ook aanbevelingen aan de sector zelf om lessen te trekken en verbeteringen door te voeren, bijvoorbeeld op het gebied van onderlinge samenwerking. Een aantal aanbevelingen zien op acties die in het vorige actieplan zijn opgenomen maar niet tot de gewenste resultaten hebben geleid. Andere aanbevelingen vragen een bredere politiek-maatschappelijke wegging. Het aanpassen van het beloningsbeleid is hierbij een voorbeeld van regelgeving waarvoor er juist ook maatschappelijke overwegingen zijn om deze te handhaven. Daarnaast onderschrijf ik de notie dat de sector zelf ook actie moeten ondernemen. Ik zie daarom drie speerpunten voor het FinTech-beleid waar ik me op wil concentreren en waarmee ik samen met de toezichthouders, de FinTech-sector en het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) mee aan de slag ga. Dit zijn: *verbinding*, *Nederland op de kaart zetten* en *een toekomstgericht regelgevend kader*. Hieronder ga ik nader in op deze drie speerpunten.

Speerpunt 1: Verbinding

Het FinTech onderzoek behandelt een breed scala aan onderwerpen (onder andere vraag, talent, beleid en kapitaal) die momenteel onder de verantwoordelijkheid vallen van verschillende stakeholders (waaronder ministeries, toezichthouders en marktpartijen). De onderzoekers leggen de nadruk op aandacht voor betere samenwerking en markttoenadering. De aanbevelingen focussen zich op het bieden van ondersteuning op

onderwerpen als FinTech-adoptie door consumenten en bedrijven, beschikbaarheid van geschikt talent, toepasselijke wet- en regelgeving en toegang tot kapitaal.

Vanuit de overheid en toezichthouders is er met het FinTech Actieplan uit 2019 geprobeerd de verbinding met de sector te verbeteren door het opzetten van verschillende overlegorganen, zoals het iPanel en rondetafelsessies. In het iPanel werd onder andere op strategisch niveau de markttrends en ontwikkelingen waar technologische innovatie en toezicht samenkomen besproken. In algemene zin investeren de toezichthouders al jaren met diverse initiatieven in een constructieve dialoog met de sector en zetten de toezichthouders erop in om informatie uit de sector op te halen en open te staan voor vragen. Van deze open uitnodiging is niet altijd gebruikgemaakt en, zo blijkt uit het rapport, zijn dergelijke initiatieven daarmee niet altijd effectief gebleken. Ik wil daarom samen met het Ministerie van EZK, de sector en toezichthouders bezien in hoeverre de verbinding onderling verbeterd kan worden. Ik vind het belangrijk om in nauw contact te blijven met FinTech-partijen en te horen wat er speelt in de sector. Dat geeft de overheid, de toezichthouders en de sector de mogelijkheid om snel in te spelen op actualiteiten. Hiertoe heeft mijn ministerie een eerste gesprek gehad met FinTech-partijen en zal ik de komende tijd nader in gesprek gaan met individuele FinTech-partijen, brancheverenigingen en andere belanghebbende partijen om te bekijken hoe we dit zo effectief als mogelijk kunnen organiseren. Uit het eerste gesprek heb ik een aantal signalen ontvangen op het gebied van harmonisatie van Europese regelgeving, beloningsbeleid en het aantrekken van talent. Dit zijn voorbeelden van onderwerpen die ik in de komende tijd wil bespreken met relevante stakeholders, waarbij ik wil bespreken waar de sector behoefte aan heeft en wat er mogelijk is. Andersom moet de sector zelf ook actie ondernemen – de aanbevelingen uit het onderzoek roepen de sector op om zichzelf beter te organiseren en onderling de samenwerking te verbeteren, met als doel om met een duidelijkere agenda te komen voor de toezichthouders en overheid over waar de FinTech-sector behoefte aan heeft en welke rol zij hierbij verwachten van de publieke sector. Ik zal dit ook aankaarten in de gesprekken die ik ga voeren.

Speerpunt 2: Nederland op de kaart zetten

Nederland is een aantrekkelijk vestigingsland voor FinTechs, heeft een sterk FinTech ecosysteem en heeft succesvolle ondernemingen voortgebracht. Uit het onderzoek blijkt daarnaast dat het inhoudelijke beleid dat Nederland voert ten aanzien van FinTech in lijn is met landen die bekend staan om hun FinTech-sectoren, zoals het VK, Singapore en grote EU-landen. Wel lijken deze landen meer in te zetten op het internationaal op de kaart zetten van hun FinTech-sectoren. Het (internationaal) communiceren over onze FinTech-sector kan de reputatie van Nederland verder versterken als vestigingsland voor andere FinTech-partijen. Ik wil daarom samen met NFIA bespreken hoe we door middel van informatievoorziening en begeleiding FinTechs beter kunnen ondersteunen bij het vestigen en verder ontwikkelen in Nederland. Daarnaast wil ik samen met de FinTech-sector bezien hoe Nederlandse FinTech successen meer gecommuniceerd kunnen worden om Nederland als FinTech land beter op de kaart te zetten. Ook hier geldt dat dit niet kan zonder input en een duidelijke agenda en ambitie vanuit de Nederlandse FinTech-sector zelf. Hiermee wil ik voortbouwen op de internationale agenda uit het FinTech Actieplan uit 2019, die helaas vanwege de COVID-pandemie niet volledig uitgerold kon worden.

Daarnaast is er een grote vraag naar talent vanuit de sector, met name met een achtergrond en vaardigheden op ICT-gebied. De uitdaging hierbij is dat er in onze economie in het algemeen veel vraag is naar werknemers met deze vaardigheden. Het kabinet heeft, onder coördinatie van de Minister van EZK, het Actieplan groene en digitale banen begin dit jaar gelanceerd. In dit Actieplan wordt nauw samengewerkt met het bedrijfsleven in de technische en ICT sector om de instroom en behoud van werknemers te vergroten. Samen met het Ministerie van EZK zal ik met de FinTech-sector bespreken hoe de sector kan aansluiten en betrokken kan zijn bij dit Actieplan.

Speerpunt 3: Toekomstgericht regelgevend kader

Ten slotte blijf ik inzetten op een regelgevend kader voor de financiële sector dat rekening houdt met nieuwe en toekomstige ontwikkelingen. De komende maanden en jaren komen er nieuwe Europese kaders voor bijvoorbeeld betaaldiensten, *open finance*, crypto's en cyberveiligheid. Ik zal nieuwe ontwikkelingen op het terrein van FinTech blijven monitoren en, waar nodig, op nationaal of EU-niveau bekijken of wet- en regelgeving voldoende ruimte voor innovatie laat, zonder afbreuk te doen aan consumentenbescherming en financiële stabiliteit. Het uitgangspunt is hier dat innovatie altijd in het belang van de klant moet zijn. In mijn agenda voor de financiële sector heb ik bijvoorbeeld al aangekondigd nader onderzoek te doen naar de kansen en risico's van *decentralised finance*. Daarnaast wil ik bekijken hoe experimentele wetgevingsregimes, zoals het zogenaamde *DLT Pilot Regime* en de European Blockchain Sandbox, waarbij financiële instellingen onder bepaalde voorwaarden mogen afwijken van bestaande regels bij de handel en settlement van financiële instrumenten, ook ingezet zouden kunnen worden op andere gebieden. Ik ga hier ook nader over in gesprek met de private sector.

Tot slot

Het hernieuwde onderzoek naar de FinTech-sector heeft waardevolle inzichten geboden voor de stand van zaken van de sector in Nederland. De FinTech-sector kenmerkt zich door een dynamische aard en ontwikkelingen die snel plaatsvinden. Ik wil met mijn speerpunten erop inzetten om Nederland ook in de toekomst een groeibodem te laten zijn voor duurzame, verantwoorde en innovatieve ontwikkeling van financiële dienstverlening, en een bloeiende financiële en FinTech-sector. Ik verwacht uw Kamer medio volgend jaar te kunnen informeren over de gezette stappen.

De Minister van Financiën,
S.A.M. Kaag